

Καλλιέργεια αβοκάντο. Μια αναδυόμενη αλυσίδα αξίας στην Κρήτη

Δρ Αθανάσιος Ράγκος, Ερευνητής Βαθμίδας Δ'
Ινστιτούτο Αγροτικής Οικονομίας & Κοινωνιολογίας

Η καλλιέργεια αβοκάντο αποτελεί έναν πολύ δυναμικό και ταχέως αναπτυσσόμενο κλάδο παραγωγής παγκοσμίως. Η διαρκώς αυξανόμενη παραγωγή επιδιώκει να καλύψει τη ραγδαία αυξανόμενη κατανάλωση, καθώς το αβοκάντο έχει συνδεθεί με την υγιεινή διατροφή και ένα ανώτερο επίπεδο διαβίωσης. Με τον τρόπο αυτό, στις παγκοσμιοποιημένες αγορές του προϊόντος, διαμορφώνονται πολυάριθμες ευκαιρίες για τους παραγωγούς. Η Περιφερειακή Ενότητα (ΠΕ) Χανίων, σε αρκετές περιοχές της, διαθέτει τις εδαφοκλιματικές συνθήκες που επιτρέπουν την ανάπτυξη της καλλιέργειας. Έτσι, ο αριθμός των δέντρων σε πλήρη παραγωγή ή που εισέρχονται τώρα σε παραγωγή αυξάνεται διαρκώς, ενώ ένας μεγάλος αριθμός δενδρυλλίων είναι υπό φύτευση. Εντούτοις, η επέκταση της καλλιέργειας πραγματοποιείται σε βάρος των εκτάσεων εσπεριδοειδών, γεγονός που οδηγεί αφενός σε ουσιαστική μεταβολή στην υπάρχουσα, για δεκαετίες, διάρθρωση της παραγωγής, βάση της οποίας ήταν τα εσπεριδοειδή και ιδίως τα πορτοκάλια, καθώς και στην υπο-αξιοποίηση της διαθέσιμης υποδομής παραγωγής και εμπορίας.

Στο πλαίσιο του προγράμματος με τίτλο «Διερεύνηση των προοπτικών της καλλιέργειας αβοκάντο σε συνάρτηση με την καλλιέργεια εσπεριδοειδών στην ΠΕ Χανίων» διερευνήθηκαν αυτά τα ζητήματα, ώστε να προταθεί και να εφαρμοστεί μια αναπτυξιακή στρατηγική για το αβοκάντο και την καλλιέργεια εσπεριδοειδών, η οποία:

- θα αξιοποιεί την υφιστάμενη δυναμική και την τρέχουσα συγκυρία
- θα εστιάζει στην επίτευξη μακροπρόθεσμων ωφελειών για την αγροτική οικονομία της ΠΕ
- θα διασφαλίζει την παραγωγή ποιοτικού προϊόντος που θα βρίσκει άμεσες διεξόδους στην αγορά
- θα περιορίσει τον κίνδυνο και την αβεβαιότητα στην παραγωγή

Η εκπόνηση της μελέτης βασίστηκε σε πρωτογενή επί τόπου έρευνα, με την πραγματοποίηση συνεντεύξεων σε ένα ευρύ φάσμα εμπλεκόμενων στο παραγωγικό σύστημα (παραγωγοί, τυποποιητές/έμποροι, φυτώρια, θεσμικοί παράγοντες, ερευνητές), συνδυάστηκε δε με ανάλυση δημοσιευμένων στοιχείων που αφορούν στην τρέχουσα κατάσταση στις διεθνείς αγορές και στις εξελίξεις στην παραγωγή παγκοσμίως.

Το προφίλ της καλλιέργειας που κατέγραψε η έρευνα ανέδειξε μια ιδιαίτερη ποικιλομορφία

- **Ός προς τους παραγωγούς.** Η αύξηση των παραγωγών συνεπάγεται μεγάλη ποικιλομορφία ως προς το μέγεθος, τις επιδιώξεις, τις στρατηγικές και τις τεχνικές καλλιέργειας.
 - **Ός προς την παραγωγή και τα κανάλια εμπορίας.** Παράγοντες, όπως η ταχύτατη επέκταση της καλλιέργειας, η παρειαυτοφορία, οι καιρικές συνθήκες και το πολλαπλασιαστικό υλικό επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό τις επιτυγχανόμενες αποδόσεις, άρα και την παραγωγή αβοκάντο στην ΠΕ Χανίων. Η παραγωγή, η οποία είναι ακόμα μικρή, διοχετεύεται στην αγορά μέσα από ποικίλα κανάλια εμπορίας, ενώ μεγάλο ποσοστό αυτής διακινείται ανεπίσημα, με σημαντικές επιπτώσεις στη μεσοπρόθεσμη προσαρμογή του παραγωγικού συστήματος και της αλυσίδας αξίας.
 - **Ός προς τις καλλιεργητικές πρακτικές.** Ελλείπει συμβουλευτική, στοχευμένη έρευνας και προσαρμοσμένου πολλαπλασιαστικού υλικού, καθώς και υπό τις συνθήκες που διαμορφώνει ο μεγάλος βαθμός ανεπίσημης παραγωγής, η καλλιέργεια παρουσιάζει μεγάλη ποικιλότητα, η οποία αντανακλάται στην ποιότητα των προϊόντων.
- Οι κύριες προτάσεις που προέκυψαν από την ανάλυση, καθώς και από τη διαβούλευση με εμπλεκόμενους (Χανιά, 16/7/2019) συνοψίζονται επιγραμματικά στα ακόλουθα
1. **Θεσμικές παρεμβάσεις και έλεγχος.** Προτείνεται η ίδρυση ενός Κεντρικού Φορέα, ο οποίος θα έχει ως κύριο στόχο τον στρατηγικό σχεδιασμό και την ανάληψη δράσεων για την επίλυση θεσμικών ζητημάτων και την παροχή κατευθύνσεων. Ο Φορέας αυτός θα μπορούσε να

έχει τη μορφή ενός δικτύου, με συμμετοχή και εκπροσώπηση όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

2. **Έρευνα και ανάπτυξη**, κυρίως για την ανάπτυξη καλά προσαρμοσμένου πολλαπλασιαστικού υλικού, αλλά και σε τομείς, όπως οι ενδεδειγμένες για την ΠΕ Χανίων καλλιεργητικές πρακτικές, οι ασθένειες, οι οργανωτικές καινοτομίες και η διάθεση καθώς και η ανάπτυξη νέων προϊόντων από αβοκάντο (π.χ. λάδι, καλλυντικά).
3. **Εκπαίδευση** και επένδυση στη **συμβουλευτική**.
4. Ανοικτοί δίαυλοι με την **καινοτομία** και την **τεχνολογία**
5. **Στήριξη του πορτοκαλιού**, κυρίως σε σχέση με την προβολή και τόνωση των συνθηκών εμπορίας.
6. Κίνητρα για αύξηση της εγχώριας κατανάλωσης - **Προβολή του προϊόντος**.

Η τεχνικοοικονομική ανάλυση του συστήματος αποτυπώνει τη δυναμική του στην ΠΕ Χανίων. Η ανάλυση αφορά σε τρεις «τυπικές» αντιπροσωπευτικές εκμεταλλεύσεις, εκ των οποίων η «Επαγγελματική» διατηρεί την καλλιέργεια πορτοκαλιών, η «Νέα» τώρα εισέρχεται στη γεωργία, ενώ η «Δυναμική» αντικαθιστά τα πορτοκάλια πλήρως με αβοκάντο. Όπως φαίνεται, σε όλες τις περιπτώσεις τα οικονομικά αποτελέσματα είναι πολύ ικανοποιητικά, ενώ ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να γίνει στην πολύ υψηλή αποδοτικότητα κεφαλαίου, καθώς η καλλιέργεια απαιτεί σχετικά χαμηλό κεφάλαιο εγκατάστασης (με εξαίρεση μόνο τις υψηλές τιμές της γης), είναι εντάσεως εργασίας και διακρίνεται από τιμές προϊόντων αρκετά υψηλότερες από τις διεθνείς, διότι η παραγωγή σήμερα καλύπτει κυρίως τις ανάγκες της εσωτερικής αγοράς.

Οικονομικά αποτελέσματα των τριών τυπικών εκμεταλλεύσεων παραγωγής αβοκάντο

Οικονομικά αποτελέσματα	«Επαγγελματική» εκμετάλλευση (200 δέντρα αβοκάντο @ 120 ομφαλοφόρα)	«Νέα» εκμετάλλευση (100 δέντρα αβοκάντο)	«Δυναμική» εκμετάλλευση (250 δέντρα αβοκάντο)
Ακαθάριστη πρόσοδος (€)	47.000	17.100	47.500
Δαπάνες παραγωγής (€)	22.318	5.824	13.666
Καθαρό κέρδος/Ζημία (€)	24.682	11.276	33.834
Έγχειος πρόσοδος (€)	27.622	12.326	36.234
Πρόσοδος εργασίας (€)	30.242	13.356	38.234
Αποδοτικότητα επένδυσης	19,1%	27,0%	37,4%
Ακαθάριστο κέρδος (€)	43.750	15.240	45.000

Τα κύρια χαρακτηριστικά του συστήματος, όπως αναγνωρίστηκαν στο πλαίσιο της έρευνας σε συνδυασμό με την ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος, αποτυπώνονται σε μια SWOT ανάλυση του κλάδου.

SWOT ανάλυση του κλάδου παραγωγής αβοκάντο στην ΠΕ Χανίων

<p>Δυνατά σημεία</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Ευνοϊκές εδαφοκλιματικές συνθήκες ■ Σημαντική υποδομή τυποποίησης και εμπορίας – Επώνυμο προϊόν ■ Επιλογή ποικιλιών και περίοδος ωρίμασης που επιτρέπουν αύξηση της περιόδου παραγωγής και διάθεσης ■ Δυνατότητα επίτευξης ικανοποιητικού εισοδήματος ■ Χαμηλές απαιτήσεις σε χημικές εισροές και καλλιεργητικές φροντίδες ■ Διαθέσιμη εργασία 	<p>Αδύναμα σημεία</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Μεγάλο ποσοστό ανεπίσημων δικτύων παραγωγής και διάθεσης ■ Ελλιπής οργάνωση και κεντρικός σχεδιασμός – Ανεξέλεγκτη επέκταση και συνεργασία ■ Χαμηλή συμμόρφωση με ενδεδειγμένες καλλιεργητικές πρακτικές ■ Χαμηλό επίπεδο επιστημονικής γνώσης, συμβουλευτικής και πληροφόρησης για την καλλιέργεια ■ Έλλειψη ολοκληρωμένης ταυτότητας «κρητικού αβοκάντο»
<p>Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Αύξηση της ζήτησης παγκοσμίως – Νέες αγορές ■ Χαμηλό ποσοστό της παγκόσμιας παραγωγής ■ Πολλαπλές δυνατότητες για πιστοποίηση προϊόντων ■ Στόχευση σε εναλλακτικές αγορές ■ Συνέργειες με άλλες δραστηριότητες (π.χ. τουρισμός) ■ Συμβολαϊκή παραγωγή ■ Δομές έρευνας και ανάπτυξης 	<p>Απειλές</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Ανταγωνισμός από ευρωπαϊκά κέντρα παραγωγής ■ Διατήρηση υψηλότερης τιμής σε σχέση με τη διεθνή – Έλλειψη ανταγωνιστικότητας ■ Αδυναμία προσέγγισης εξειδικευμένων αγορών ■ Εισαγωγή μη προσαρμοσμένου πολλαπλασιαστικού υλικού ■ Έντονα/Ακραία καιρικά φαινόμενα ■ Μείωση της καλλιέργειας εσπεριδοειδών - Μονοκαλλιέργεια

Στοιχεία Έργου

Χρηματοδότηση: Περιφέρεια Κρήτης – ΠΕ Χανίων

Ανάδοχος: Ινστιτούτο Αγροτικής Οικονομίας και Κοινωνιολογίας (ΙΝΑΓΡΟΚ) – ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ

Προϋπολογισμός: 21.960,40€

Διάρκεια: 1/8/2018 – 31/7/2019

Πληροφορίες: Ινστιτούτο Αγροτικής Οικονομίας & Κοινωνιολογίας,
Τέρμα Αλκμάνος, 115 28, Πίσια, Αθήνα
τηλ.: 210 2755086 (εσωτ. 8), e-mail: ragkos@agreri.gr